

Братя Грим

Дяволът с трите златни
косъма

Живяла някога бедна жена, която родила момченце с ризка. Дошли орисниците и предсказали, че когато то стане на четиринадесет години, ще се ожени за царска дъщеря.

Веднъж в селото пристигнал царят, но понеже бил облечен като обикновен пътник, никой не го познал. Попитал хората дали в селото се е случило нещо ново, а те му отговорили:

– Тези дни се роди момченце с риза. Такива деца имат късмет. Орисниците му предсказаха, че на четиринадесет години ще се ожени за царската дъщеря.

Царят бил лош човек. Като чул за предсказанието, той се разгневил и решил с хитрост да вземе детето. Отишъл при родителите му и казал:

– Вие сте бедни хора. Дайте ми момченцето и аз ще се грижа за него.

Отначало те не се съгласили, но когато непознатият мъж им дал много злато, си помислили: „Детето е родено с късмет. Няма да му се случи нищо лошо“.

И дали детето на странника.

По пътя царят сложил момченцето в едно сандъче и когато стигнал до реката, хвърлил сандъчето във водата. „Спасих дъщеря си от нежелан съпруг“ – помислил си той и си тръгнал.

Ала сандъчето не потънало. То плувало като лодка и нито капка вода не проникнала в него. Пътувало дълго и накрая заседнало в една плитчина, близо до една мелница. За щастие помощникът на мелничаря забелязал сандъчето и го извадил на брега, защото си помислил, че в него има съкровище. Но когато го отворил, видял хубавото и здраво момченце. Взел го и го занесъл на мелничаря. И понеже той нямал деца, зарадвал се много и казал:

– Господ ни го изпрати!

Мелничарят и жена му обикнали детето и се грижели за него.

Минали много години. Един ден, когато бушувала страшна буря, царят спрял пред мелницата, за да се подслони. Като видял хубавия момък, попитал:

– Това момче ваш син ли е?

– Не – отговорил мелничарят. – Преди четиринадесет години го намерих в едно сандъче на брега на реката.

Царят разбрал, че това е щастливото дете, което бил хвърлил в реката.

– Добри хора, трябва да замина в далечна страна – казал той. – Моля ви да пуснете момчето да занесе едно писмо на царицата. Ще му дам

две жълтици.

– На драго сърце – отговорил мелничарят и наредил на момчето да се приготви за път.

В това време царят написал писмото, в което заповядвал: „Щом момчето пристигне с това писмо, веднага да бъде обезглавено!“ Момчето тръгнало с писмото, но по пътя се загубило и попаднало в една гъста и тъмна гора. Когато станало съвсем тъмно, то забелязало светлинка, която блещукала в далечината. Тръгнало към нея и стигнало до малка къщичка. Почукало на вратата и влязло вътре. Край огнището седяла старица.

– Откъде идваш и къде отиваш? – попитала тя момчето.

– Идвам от мелницата и отивам при царицата, за да ѝ занеса писмо от царя. Но се изгубих в гората. Може ли да пренощувам тук?

– Бедното момче! – казала старицата. – Ти си попаднал в къщата на разбойници. Като се върнат, ще те погубят.

– Нека да дойдат – отговорило момчето. – Не ме е страх. Толкова съм уморен, че повече не мога да вървя.

Легнало на земята и заспало.

Скоро дошли разбойниците и попитали:

– Откъде се взе този скитник?

– Той е добро момче – отговорила старицата. – Изгубило се е в гората. Беше ми мъчно да го оставя само навън и затова го прибрах да пренощува тук. Носи писмо до царицата.

Тогава разбойниците отворили писмото и го прочели. Разбрали, че тежка участ очаква момчето, когато пристигне в двореца. Дожаляло им за него, скъсали писмото, а главатарят им написал друго. В него се казвало: „Щом момчето пристигне в двореца, да се ожени за царската дъщеря!“

На сутринта, когато момчето се събудило, разбойниците му дали писмото и му показали пътя към двореца.

Царицата прочела писмото и постъпила така, както заповядвал царят. Наредила да приготвят всичко за сватбата и на другия ден щастливото момче и принцесата се венчали.

След време царят се върнал в двореца и като разбрал, че предсказанието се е сбъднало, попитал царицата:

– Как стана това? Бях заповядал друго в писмото.

– Ето писмото – казала царицата. – Прочети какво си заповядал.

Царят прочел писмото и веднага забелязал, че то не е неговото.

Отишъл при младоженеца и го попитал:

– Къде е писмото, което ти дадох? Кой го смени с друго?

– Не зная – отговорил младоженецът. – Сигурно са го сменили разбойниците, докато съм спял.

– Няма да успееш така лесно. Ако искаш да бъдеш съпруг на моята дъщеря, ще трябва да ми донесеш три златни косъма от главата на дявола.

– Ще ти донеса трите златни косъма! Аз не се страхувам от дявола.

После се сбогувал и тръгнал на път. Вървял, вървял и стигнал до един голям град. Стражът, който стоял пред градските порти, го попитал:

– Какво умееш да правиш?

– От всичко разбирам – отговорил момъкът.

– Тогава можеш ли да ми кажеш защо чешмата на площада, от която течеше вино, пресъхна?

– Ще ти кажа, но като се върна – казал момъкът и продължил пътя си.

Вървял, вървял и стигнал до друг град. Стражът, който стоял пред градските порти, го попитал:

– Какво умееш да правиш?

– От всичко разбирам – отговорил момъкът.

– Тогава можеш ли да ми кажеш защо дървото на площада, което раждаше златни ябълки, сега няма дори листа?

– Ще ти кажа, като се върна – отговорил момъкът и продължил нататък.

Вървял, вървял и стигнал до една дълбока река, през която трябва да мине. Лодкарят го попитал:

– Какво умееш да правиш?

– От всичко разбирам – отговорил момъкът.

– Тогава можеш ли да ми кажеш защо през цялото време трябва да превозвам хора от единия бряг на реката до другия и никой да не може да ме смени?

– Ще ти кажа, но като се върна.

Щом преминал на отсрещния бряг, момъкът се озовал пред входа на ада. А там било мрачно и страшно. Дяволът го нямало; там била само баба му, която седяла на един стол и гледала добродушно.

– Какво искаш? – попитала тя.

– Искам да взема три златни косъма от главата на дявола – отговорил момъкът, – иначе царят ще ми отнеме принцесата, за която се ожених.

– Много искаш – казаха старичката. – Ако дяволът се върне и те завари тук, ще се простиш с живота си. Но на мен ми е жал за теб и затова ще ти помогна.

В същия миг тя го превърнала в мравка и казаха:

– Скривай се в гънките на роклята ми. Там ще бъдеш в безопасност.

– Да, това е чудесно – казал момъкът, – но искам да знам отговорите на три въпроса: защо чешмата, от която по-рано е текло вино, сега е пресъхнала; защо дървото, което е раждало златни ябълки, сега дори няма листа; и защо лодкарят, който превозва хората през реката, не може да се отърве от тази работа.

– Въпросите са много трудни – отговорила старичката. Но ти слушай внимателно какво ще каже дяволът, когато ще откъсна трите златни косъма от главата му.

Вечерта дяволът се прибрал у дома. Щом влязъл, усетил, че вътре има някой.

– Мирише ми на човешко месо! – извикал той.

Започнал да търси навсякъде, но нищо не можал да намери. Старичката му се скарала:

– Изчистила съм и съм подредила цялата къща, а ти сега отново ще разхвърляш всичко! Я по-добре седни да вечеряш! Дяволът се нахранил, после отпуснал глава в скута на баба си и я помолил да го попощи. Скоро заспал дълбоко и захъркал. Тогава баба му хванала един златен косъм, отскубнала го и го сложила до себе си.

– Ох! – извикал дяволът. – Какво правиш?

– Сънувах лош сън – отговорила старичката – и в съня си отскубнах един косъм от главата ти.

– Какво сънува? – попитал дяволът.

– Сънувах, че на площада в един град има чешма, от която по-рано е текло вино, а сега е пресъхнала. Защо е станало това?

– Е, ако хората знаеха, лесно щяха да се справят с това – отговорил дяволът. – Под един камък на чешмата има жаба. Щом я убият, отново ще потече вино.

Старичката пак започнала да пощи дявола. Той заспал и толкова силно хъркал, че затреперили стъклата на прозорците. Тогава тя отскубнала и втория косъм.

– Ох! – извикал дяволът. – Какво правиш?

– Не ми се сърди – отговорила старичката. – Направих го насън.

– А какво ти се присъни? – попитал той.

– Сънувах, че в едно царство расте чудно дърво, което някога е

раждало златни ябълки, но сега дори няма листа. Защо е станало така?

– В корените на дървото живее мишка – отговорил дяволът. – Ако я убият, то отново ще започне да ражда златни ябълки. Но сега искам да ме оставиш на мира и повече да не ме будиш.

– Добре, добре – казала старицата. – Спи спокойно.

Ала тя отново почнала да го пощи и той заспал дълбоко. Хванала тогава третия косъм и го отскубнала. Дяволът подскочил и извикал от болка. Старицата го успокоила и казала:

– Какви лоши сънища сънувам!

– Какво сънува? – попитал дяволът.

– Сънувах, че един лодкар ми се оплаква. Цял живот превозва пътници през реката и никой не може да го отърве от тази работа. Кажете ми защо е така?

– Защото е глупак! – отговорил дяволът. – Работата е много проста: когато в лодката седне някой пътник, да му даде веслото и тогава той ще започне да превозва хората вместо него.

После старицата приспала дявола и го оставила да спи спокойно до сутринта. Когато се съмнало, той закусил и излязъл. Щом останала сама, старицата извадила мравката от гънките на роклята си и възвърнала на момъка човешкия образ.

– Ето ти трите златни косъма – казала тя, – а отговорите на трите въпроса сам чу от устата на дявола.

– Да – отговорил момъкът. – Чух ги и добре ги запомних.

– А сега си върви със здраве, момко – казала старицата.

Той ѝ благодарил и си тръгнал много доволен.

Като стигнал до реката и се качил в лодката, казал на лодкаря:

– Откарай ме на другия бряг и ще ти кажа как да се отървеш от тази работа.

Щом слязъл на отсрещния бряг, казал:

– Когато някой пътник се качи в лодката, дай му веслото и той ще започне да върши твоята работа.

Момъкът продължил пътя си и стигнал до града, в който растяло безплодното дърво. Видял стража, който очаквал отговора му, и му казал:

– Трябва да убиете мишката, която живее в корените на дървото, и то отново ще започне да ражда златни плодове.

Стражът убил мишката и дървото веднага се покрило със златни ябълки. После той натоварил две магарета със злато, дал ги на момъка и казал:

– Благодаря ти от сърце, момко. Вземи това злато като награда и бъди щастлив.

След това момъкът отишъл в града, където била пресъхналата чешма. Като видял стража, който очаквал отговора му, казал:

– Под един камък на чешмата има жаба. Щом я убиеш, отново ще потече вино.

Стражът намерил жабата, убил я, и от чешмата веднага потекло вино. Той благодарил на момъка и за награда му дал две магарета, натоварени със злато.

Най-сетне дошло време момъкът да се върне в двореца при жена си. Тя го посрещнала радушно, взела трите златни косъма и ги занесла на баща си. Царят също се зарадвал, а когато видял четирите магарета, натоварени със злато, казал:

– Ти изпълни моите условия. Затова дъщеря ми ще остане завинаги твоя жена. Но кажи ми, мили зетко, откъде имаш толкова много злато?

– По пътя трябваше да премина през една река. На брега на реката вместо пясък имаше злато.

– А може ли и аз да взема от това злато – попитал царят и очите му заблестели от алчност.

– Колкото искаш – отговорил момъкът. На брега има лодка. Лодкарят ще те превози на отсрещната страна и там можеш да напълниш чували със злато.

Царят тръгнал на път. Скоро стигнал при реката и махнал с ръка на лодкаря да дойде, за да го превози на другия бряг. Лодкарят пристигнал и казал на царя да се качи в лодката. Когато стигнали на другия бряг, той му дал веслото и побягнал. Така от този ден нататък царят трябвало да превозва хората през реката като наказание за греховете си. А щастливият момък станал цар и дълго царувал заедно с царицата.

КРАЙ

© Димитър Стоевски, превод от немски

Brüder Grimm
Der Teufel mit den drei goldenen Haaren

Сканиране и разпознаване: Анани Младенов

Публикация:

Братя Грим – Приказки
Превод – Димитър Стоев
Илюстрации – Антония Дончева
Редактор – Петя Дочева
Технически редактор – Иван Додов
Издателство – „Св.св. Кирил и Методий“

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2471>]